

**WEWNĄTRZSZKOLNY
SYSTEM DORADZTWA
ZAWODOWEGO**

**ZESPÓŁ SZKOLNO-PRZEDSZKOLNY
IM.KARDYNAŁA STEFANA
WYSZYŃSKIEGO
W WÓLCIE PEŁKIŃSKIEJ**

rok szkolny 2023/2024

Wstęp

Wewnątrzszkolny system doradztwa zawodowego realizowany na terenie szkoły, ma przede wszystkim pomagać w rozwiązywaniu problemów związanych z wyborem kierunku kształcenia i planowaniem kariery zawodowej. Środowisko szkolne odgrywa szczególną rolę w kształtowaniu decyzji zawodowych uczniów, dlatego podejmowane są działania, które mają na celu przygotowanie uczniów do wyboru kierunku kształcenia i zawodu. Samopoznanie jest podstawą samooceny, na bazie której uczeń będzie kierował się własnym rozwojem zawodowym. Podejmowane działania mają pomóc uczniom w rozpoznawaniu swoich zainteresowań i zdolności, zdobywaniu informacji o zawodach i pogłębianiu wiedzy na temat otaczającej ich rzeczywistości społecznej. W przyszłości ma to ułatwić młodemu człowiekowi podejmowanie bardzo ważnych wyborów edukacyjnych i zawodowych, tak aby te wybory były dokonywane świadomie, zgodnie z predyspozycjami, kompetencjami i zainteresowaniami.

Planowanie własnej drogi edukacyjno-zawodowej jest procesem przebiegającym w czasie. Dlatego ważne jest, aby na poziomie przedszkola i szkoły podstawowej wdrażać uczniom poczucie odpowiedzialności za własną przyszłość, uczyć myślenia perspektywicznego i umiejętności planowania własnej kariery zawodowej. Należy pamiętać, że potrzeby uczniów w zakresie poradnictwa zawodowego zmieniają się w zależności od wieku w jakim się znajdują oraz od stopnia wiedzy jaką już posiadają. Podjęcie decyzji dotyczącej wyboru szkoły ponadpodstawowej jest trudnym zadaniem spoczywającym na młodym człowieku. Szkoła, rodzice oraz inne instytucje mają za zadanie przygotować młodzież do aktywnego i w pełni świadomego wchodzenia w życie gospodarcze i społeczne.

Podstawy prawne

- Rozporządzenia Ministerstwa Edukacji Narodowej z dnia 12.02.2019 w sprawie doradztwa zawodowego (Dz. U. z 2018 poz. 1675).
- Ustawa Prawo Oświatowe z dnia 14.12.2016 r. (Dz. U. z 2017 r. Poz. 59).
- Rozporządzenie MEN z 17 marca 2017 r. w sprawie szczegółowej organizacji publicznych szkół i publicznych przedszkoli (Dz. U. z 2017 r. poz. 649).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 28.03.2017 r. w sprawie ramowych planów nauczania dla publicznych szkół,
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9.08.2017 r. w sprawie zasad udzielania pomocy psychologiczno – pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz. U. z 2017 r. poz. 1591),

- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14.02.2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej (Dz. U. 2017 poz. 356),
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 1 sierpnia 2017 r. w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli (Dz. U. z 2017 r. poz. 1575),
- Ustawa z 7.09.1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2016 poz. 1943),
- Rozporządzenie MEN z dnia 17.03.2017 r. w sprawie szczegółowej organizacji publicznych szkół i publicznych przedszkoli (Dz. U. 2017 poz. 649),
- Rozporządzenia Ministerstwa Edukacji Narodowej z dnia 16.08.2018 w sprawie doradztwa zawodowego (Dz. U. z 2018 poz. 1675),
- Statut Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Naprawie.

Cele WSDZ

Cel preorientacji zawodowej

Działania w zakresie preorientacji zawodowej dla dzieci w wieku przedszkolnym mają na celu wstępne zapoznanie dzieci z wybranymi zawodami najbliższymi ich otoczeniu, kształtowanie postawy pracy i motywacji do działania, pobudzanie i rozwijanie zainteresowań dzieci oraz stymulowanie ich pro-zawodowych marzeń.

Cel orientacji zawodowej

Działania w zakresie doradztwa zawodowego w klasach I-VI szkoły podstawowej obejmują orientację zawodową, która ma na celu zapoznanie uczniów z wybranymi zawodami, kształtowanie pozytywnych postaw wobec pracy i edukacji oraz pobudzanie, rozpoznawanie i rozwijanie ich zainteresowań i uzdolnień.

Cel doradztwa zawodowego

Działania w zakresie doradztwa zawodowego w klasach VII-VIII szkoły podstawowej mają na celu wspieranie uczniów w procesie przygotowania ich do świadomego i samodzielnego wyboru

kolejnego etapu kształcenia i zawodu, z uwzględnieniem ich zainteresowań, uzdolnień i predyspozycji zawodowych oraz informacji na temat systemu edukacji i rynku pracy.

Cele szczegółowe programu:

Przedszkole:

1. Poznanie siebie

Dziecko:

- określa, co lubi robić;
- podaje przykłady różnych zainteresowań;
- określa, co robi dobrze;
- podejmuje działania i opisuje, co z nich wyniknęło dla niego i dla innych.

2. Świat zawodów i rynek pracy

Dziecko:

- odgrywa różne role zawodowe w zabawie;
- podaje nazwy zawodów wykonywanych przez osoby w jego najbliższym otoczeniu i nazwy tych zawodów, które wzbudziły jego zainteresowanie, oraz identyfikuje i opisuje czynności zawodowe wykonywane przez te osoby;
- wskazuje zawody zaangażowane w powstawanie produktów codziennego użytku oraz w zdarzenia, w których dziecko uczestniczy, takie jak wyjście na zakupy, koncert, pocztę;
- podejmuje próby posługiwania się przyborami i narzędziami zgodnie z ich przeznaczeniem oraz w sposób twórczy i niekonwencjonalny;
- opowiada o sobie w grupie rówieśniczej.

3. Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie

Dziecko:

- nazywa etapy edukacji (bez konieczności zachowania kolejności chronologicznej);
- nazywa czynności, których lubi się uczyć.

4. Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych

Dziecko:

- opowiada, kim chciałoby zostać;

- na miarę swoich możliwości planuje własne działania lub działania grupy rówieśniczej przez wskazanie pojedynczych czynności i zadań niezbędnych do realizacji celu;
- podejmuje próby decydowania w ważnych dla niego sprawach, indywidualnie i w ramach działań grupy rówieśniczej.

Klasy I-III:

1. Poznanie siebie.

Uczeń:

- opisuje swoje zainteresowania i określa, w jaki sposób może je rozwijać,
- prezentuje swoje zainteresowania wobec innych osób,
- podaje przykłady różnorodnych zainteresowań ludzi,
- podaje przykłady swoich mocnych stron w różnych obszarach,
- podejmuje działania w sytuacjach zadaniowych i opisuje, co z nich wyniknęło dla niego i dla innych.

2. Świat zawodów i rynek pracy.

Uczeń:

- odgrywa różne role zawodowe w zabawie,
- podaje nazwy zawodów wykonywanych przez osoby w bliższym i dalszym otoczeniu oraz opisuje podstawową specyfikę pracy w wybranych zawodach,
- opisuje, czym jest praca, i omawia jej znaczenie w życiu człowieka na wybranych przykładach,
- omawia znaczenie zaangażowania różnych zawodów w kształt otoczenia, w którym funkcjonuje,
- opisuje rolę zdolności i zainteresowań w wykonywaniu danego zawodu,
- posługuje się przyborami i narzędziami zgodnie z ich przeznaczeniem oraz w sposób twórczy i niekonwencjonalny.

3. Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie.

Uczeń:

- uzasadnia potrzebę uczenia się i zdobywania nowych umiejętności,
- wskazuje treści, których lubi się uczyć,
- wymienia różne źródła wiedzy i podejmuje próby korzystania z nich.

4. Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych.

Uczeń:

- opowiada, kim chciałby zostać i co chciałby robić,

- planuje swoje działania lub działania grupy, wskazując na podstawowe czynności i zadania niezbędne do realizacji celu,
- próbuje samodzielnie podejmować decyzje w sprawach związanych bezpośrednio z jego osobą.

Klasy IV-VI:

1. Poznawanie własnych zasobów.

Uczeń:

- określa własne zainteresowania i uzdolnienia oraz kompetencje,
- wskazuje swoje mocne strony oraz możliwości ich wykorzystania w różnych dziedzinach życia,
- podejmuje działania w sytuacjach zadaniowych i ocenia swoje działania, formułując wnioski na przyszłość,
- prezentuje swoje zainteresowania i uzdolnienia wobec innych osób z zamiarem zaciekawienia odbiorców.

2. Świat zawodów i rynek pracy.

Uczeń:

- wymienia różne grupy zawodów i podaje przykłady zawodów charakterystycznych dla poszczególnych grup, opisuje różne ścieżki ich uzyskiwania oraz podstawową specyfikę pracy w zawodach,
- opisuje, czym jest praca i jakie ma znaczenie w życiu człowieka,
- podaje czynniki wpływające na wybory zawodowe,
- posługuje się przyborami i narzędziami zgodnie z ich przeznaczeniem oraz w sposób twórczy i niekonwencjonalny,
- wyjaśnia rolę pieniądza we współczesnym świecie i jego związek z pracą.

3. Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie.

Uczeń:

- wskazuje różne sposoby zdobywania wiedzy, korzystając ze znanych mu przykładów, oraz omawia swój indywidualny sposób nauki,
- wskazuje przedmioty szkolne, których lubi się uczyć,
- samodzielnie dociera do informacji i korzysta z różnych źródeł wiedzy.

4. Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych.

Uczeń:

- opowiada o swoich planach edukacyjno-zawodowych,

- planuje swoje działania lub działania grupy, wskazując szczegółowe czynności i zadania niezbędne do realizacji celu,
- próbuje samodzielnie podejmować decyzje w sprawach związanych bezpośrednio lub pośrednio z jego osobą.

Klasy VII-VIII:

1. Poznawanie własnych zasobów.

Uczeń:

- określa wpływ stanu zdrowia na wykonywanie zadań zawodowych,
- rozpoznaje własne zasoby (zainteresowania, zdolności, uzdolnienia, kompetencje, predyspozycje zawodowe),
- dokonuje syntezy przydatnych w planowaniu ścieżki edukacyjno-zawodowej informacji o sobie wynikających z autoanalizy, ocen innych osób oraz innych źródeł,
- rozpoznaje własne ograniczenia jako wyzwania w odniesieniu do planów edukacyjno-zawodowych,
- rozpoznaje swoje możliwości i ograniczenia w zakresie wykonywania zadań zawodowych i uwzględnia je w planowaniu ścieżki edukacyjno-zawodowej,
- określa aspiracje i potrzeby w zakresie własnego rozwoju i możliwe sposoby ich realizacji,
- określa własną hierarchię wartości i potrzeb.

2. Świat zawodów i rynek pracy.

Uczeń:

- wyszukuje i analizuje informacje na temat zawodów oraz charakteryzuje wybrane zawody, uwzględniając kwalifikacje wyodrębnione w zawodach oraz możliwości ich uzyskiwania,
- porównuje własne zasoby i preferencje z wymaganiami rynku pracy i oczekiwaniami pracodawców,
- wyjaśnia zjawiska i trendy zachodzące na współczesnym rynku pracy, z uwzględnieniem regionalnego i lokalnego rynku pracy,
- uzasadnia znaczenie pracy w życiu człowieka,
- analizuje znaczenie i możliwości doświadczenia pracy,
- wskazuje wartości związane z pracą i etyką zawodową,
- dokonuje autoprezentacji.

3. Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie.

Uczeń:

- analizuje oferty szkół ponadpodstawowych i szkół wyższych pod względem możliwości dalszego kształcenia, korzystając z dostępnych źródeł informacji,

- analizuje kryteria rekrutacyjne do wybranych szkół w kontekście rozpoznania własnych zasobów,
- charakteryzuje strukturę systemu edukacji formalnej oraz możliwości edukacji pozaformalnej i nieformalnej,
- określa znaczenie uczenia się przez całe życie.

4. Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych.

Uczeń:

- dokonuje wyboru dalszej ścieżki edukacyjno-zawodowej samodzielnie lub przy wsparciu doradczym,
- określa cele i plany edukacyjno-zawodowe, uwzględniając własne zasoby,
- identyfikuje osoby i instytucje wspomagające planowanie ścieżki edukacyjno-zawodowej i wyjaśnia, w jakich sytuacjach korzystać z ich pomocy,
- planuje ścieżkę edukacyjno-zawodową, uwzględniając konsekwencje podjętych wyborów.

Odbiorcy WSDZ

- uczniowie,
- nauczyciele,
- rodzice.

Realizatorzy WSDZ

- dyrektor szkoły,
- doradca zawodowy,
- nauczyciele,
- wychowawcy,
- nauczyciel bibliotekarz,
- wychowawca świetlicy,
- rodzice,
- specjaliści: pedagog.

Zadania realizatorów WSDZ

- **Dyrektor:**
 - odpowiada za organizację działań związanych z doradztwem zawodowym,

- współpracuje z doradcą zawodowym w celu realizacji WSDZ,
 - wspiera kontakty pomiędzy uczestnikami procesu orientacji zawodowej oraz doradztwa zawodowego w szkole a instytucjami zewnętrznymi,
 - zapewnia warunki do realizowania w szkole zajęć orientacji zawodowej i doradztwa zawodowego,
 - organizuje w szkole wspomaganie realizacji działań z zakresu orientacji zawodowej i doradztwa zawodowego poprzez planowanie i przeprowadzanie działań mających na celu poprawę jakości pracy placówki w tym obszarze;
- **Doradca zawodowy:**
 - określa mocne strony, predyspozycje, zainteresowania i uzdolnienia uczniów,
 - pomaga uczniom w planowaniu kształcenia i kariery zawodowej,
 - prowadzi zajęcia z zakresu orientacji zawodowej i doradztwa zawodowego oraz zajęcia związane z wyborem kierunku kształcenia i zawodu,
 - wspiera nauczycieli, wychowawców, specjalistów i rodziców w realizacji działań związanych z doradztwem zawodowym,
 - prowadzi doradztwo indywidualne dla uczniów,
 - systematycznie diagnozuje zapotrzebowanie uczniów, rodziców i nauczycieli na działania związane z doradztwem zawodowym,
 - planuje, koordynuje, monitoruje i prowadzi ewaluację oraz promuje działania związane z doradztwem zawodowym podejmowane przez szkołę we współpracy z wychowawcami, nauczycielami i specjalistami,
 - gromadzi, aktualizuje i udostępnia informacje edukacyjne i zawodowe właściwe dla danego poziomu kształcenia,
 - organizuje współpracę z otoczeniem społeczno-gospodarczym szkoły podnosząc efektywność prowadzonych działań związanych z doradztwem zawodowym,
 - współpracuje z dyrektorem szkoły, realizując zadania związane z orientacją zawodową i doradztwem zawodowym,
 - wspólnie z zespołem przygotowuje projekt WSDZ,
 - gromadzi, aktualizuje i udostępnia zasoby związane z orientacją zawodową oraz doradztwem zawodowym,
 - współpracuje ze specjalistami z poradni psychologiczno-pedagogicznych, instytucjami działającymi na rynku pracy i partnerami z otoczenia społeczno-gospodarczego w celu realizacji działań z zakresu doradztwa zawodowego;
 - **Nauczyciele:**
 - określają mocne strony, predyspozycje, zainteresowania i uzdolnienia uczniów,

- eksponują w trakcie bieżącej pracy z uczniami związki realizowanych treści nauczania z treściami programowymi orientacji zawodowej i doradztwa zawodowego,
 - współpracują z wychowawcami klas w zakresie realizowania zajęć orientacji zawodowej i doradztwa zawodowego dla uczniów,
 - przygotowują uczniów do udziału w konkursach np. zawodoznawczych,
 - prowadzą koła zainteresowań, zajęcia dodatkowe,
 - organizują w sali edukacji wczesnoszkolnej kąciki zawodoznawcze,
 - współpracują z doradcą zawodowym oraz innymi nauczycielami i specjalistami w zakresie realizacji działań związanych z doradztwem zawodowym.
- **Wychowawcy:**
 - określają mocne strony, predyspozycje, zainteresowania i uzdolnienia uczniów,
 - eksponują w trakcie bieżącej pracy z uczniami związki realizowanych treści nauczania z treściami programowymi orientacji zawodowej i doradztwa zawodowego,
 - włączają do swoich planów wychowawczych zagadnienia z zakresu orientacji zawodowej i doradztwa zawodowego,
 - realizują tematy związane z orientacją zawodową i doradztwem zawodowym na zajęciach z wychowawcą,
 - wskazują uczniom specjalistów, którzy mogą udzielać wsparcia w planowaniu kariery zawodowej;
 - współpracują z rodzicami w zakresie planowania ścieżki kariery edukacyjno-zawodowej ich dzieci;
 - współpracują z doradcą zawodowym oraz innymi nauczycielami i specjalistami w zakresie realizacji działań związanych z doradztwem zawodowym.
 - **Nauczyciele, wychowawcy, wychowawca świetlicy szkolnej:**
 - włączają w zajęcia realizowane w świetlicy szkolnej treści z zakresu orientacji zawodowej,
 - organizują w sali kąciki zawodoznawcze,
 - rozpoznają i wspierają w rozwoju zdolności i uzdolnienia uczniów,
 - wskazują uczniom specjalistów, którzy mogą udzielać wsparcia w wyborze kierunku kształcenia i zawodu,
 - udzielają uczniom informacji o możliwościach korzystania z usług doradcy zawodowego.

- **Nauczyciel-bibliotekarz:**

- współpracuje z doradcą zawodowym oraz innymi nauczycielami i specjalistami w zakresie realizacji działań związanych z doradztwem zawodowym,
 - opracowuje, aktualizuje i udostępnia zasoby dotyczące doradztwa zawodowego,
 - włącza się w organizowane przez szkołę i instytucje zewnętrzne wydarzenia z zakresu doradztwa zawodowego.
- **Specjaliści:**
 - określają mocne strony, predyspozycje, zainteresowania i uzdolnienia uczniów,
 - włączają treści z zakresu orientacji zawodowej i zawodowego w prowadzone przez siebie zajęcia dla uczniów,
 - współpracują z wychowawcami klas w ramach realizowania działań z zakresu orientacji zawodowej i doradztwa zawodowego dla uczniów,
 - włączają się w proces podejmowania przez uczniów decyzji edukacyjnych i zawodowych (informacje dotyczące ucznia wynikające z pracy specjalisty),
 - współpracują z doradcą zawodowym oraz innymi nauczycielami i specjalistami w zakresie realizacji działań związanych z doradztwem zawodowym.

Metody i formy pracy

- Praca indywidualna i praca w grupach
- Burza mózgów
- Kolaż
- Lekcja odwrócona
- Metaplan
- Drzewko decyzyjne
- Analiza SWOT
- Poker kryterialny
- Matryca Eisenhowera
- Piramida priorytetów
- Rybi szkielet
- Gry dydaktyczne
- Symulacje
- Linia czasu
- Mapa mentalna
- WebQuest
- Projekt edukacyjny

- Portfolio
- Debata
- Narzędzia TOC
- Autoprezentacja
- 6 myślących kapeluszy
- Wywiady (spotkania z ciekawymi ludźmi)
- Kwestionariusze, ankiety
- IPD
- Quiz'y

Współpraca z instytucjami zewnętrznymi:

- poradnia psychologiczno-pedagogiczna;
- placówki doskonalenia nauczycieli;
- urzędy pracy, centra informacji i planowania kariery;
- powiatowe urzędy pracy;
- wyższe uczelnie / inne szkoły programowo wyższe;
- biblioteki pedagogiczne;
- firmy/ organizacje pracodawców;
- ośrodki pomocy społecznej;
- organizacje pozarządowe;
- Kuratoria oświaty;
- władze samorządowe (urzędy marszałkowskie, starostwa powiatowe, urzędy miast i gmin);
- Stowarzyszenie Doradców Szkolnych i Zawodowych RP;
- Ośrodek Rozwoju Edukacji;

Realizacja tematyki doradztwa zawodowego w wybranych obszarach

1. POZNAWANIE WŁASNYCH ZASOBÓW:

Moje zasoby/ zainteresowania oraz predyspozycje zawodowe.

2. ŚWIAT ZAWODÓW I RYNEK PRACY:

Moje wybory zawodowe w świecie zawodów: zawody, kwalifikacje, stanowiska.

3. RYNEK EDUKACYJNY I UCZENIE SIĘ PRZEZ CAŁE ŻYCIE:

Moja droga do zdobywania zawodu/ uczenie się przez całe życie: możliwość uzyskania kwalifikacji.

4. **PLANOWANIE WŁASNEGO ROZWOJU I PODEJMOWANIE DECYZJI EDUKACYJNO-ZAWODOWYCH:**

Moja zawodowa przyszłość/ planowanie, podejmowanie decyzji/ potrzeby, wyzwania lokalnego, europejskiego rynku pracy.

Warunki realizacji:

- obowiązkowe zajęcia z zakresu doradztwa zawodowego w klasach VII, VIII,
- obowiązkowe zajęcia edukacyjne z zakresu kształcenia ogólnego i z zakresu kształcenia w zawodach,
- zajęcia związane z wyborem kierunku kształcenia zawodu prowadzonych w ramach ppp,
- zajęcia z nauczycielem wychowawcą,
- wycieczki zawodoznawcze,
- spotkania z przedstawicielami zawodów,
- inne propozycje dla poszczególnych adresatów.

Przewidywane rezultaty

• **Nauczyciele:**

- znają zakres treści z doradztwa zawodowego realizowanych w szkole,
- potrafią wprowadzić treści doradztwa zawodowego do swoich planów pracy,
- potrafią realizować treści zawodoznawcze na swoich lekcjach oraz podczas spotkań indywidualnych z rodzicami.

• **Uczniowie:**

- wskazują czynniki niezbędne do podjęcia prawidłowej decyzji wyboru zawodu,
- potrafią dokonać samooceny w kontekście czynników decydujących o trafności wyboru zawodu i dalszej ścieżki edukacyjnej,
- charakteryzują swoje predyspozycje, słabe i mocne strony,
- potrafią samodzielnie planować ścieżkę własnej kariery zawodowej,
- znają uwarunkowania rynku pracy.

• **Rodzice:**

- rozumieją potrzebę uwzględniania czynników: zainteresowań, uzdolnień, cech charakteru, temperamentu, stanu zdrowia, możliwości psychofizycznych, rynku pracy przy planowaniu kariery edukacyjnej i zawodowej swojego dziecka,
 - potrafią poszukiwać informacji nt. uzyskiwania kwalifikacji w wybranych zawodach,
 - potrafią poszukiwać wsparcia w procesie wyboru ścieżki edukacyjno- zawodowej dziecka.
- **Monitoring i ewaluacja programu:**
 - Informacja zwrotna od adresatów: uczniów, rodziców, nauczycieli.
 - Wywiady z uczestnikami procesu doradczego.
 - Ankieta dla uczestników procesu doradczego.

WSDZ w trakcie realizacji może być zmieniany, weryfikowany i aktualizowany w porozumieniu z Dyrektorem Zespołu Szkolno-Przedszkolnego im. Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Wólce Pelkińskiej.

Opracowała:
mgr Katarzyna Wesołowska